

ORTADOĞU GÜNDEMİ

5-11 Nisan 2021

2021

■ SURİYE GÜNDEMİ

• Uluslararası Gündemde Suriye

Lübnan Cumhurbaşkanı Michel Aoun, Lübnan-Suriye deniz sınırlarının belirlenmesi için Suriye Cumhurbaşkanı Beşar Esad'ı aradı. Görüşmeye ilişkin Lübnan Dışişleri Bakanı'ndan sorunların çözümü için Lübnan'ın müzakerelere bağlı kalacağı yönünde açıklama geldi. Beyrut'un deniz anlaşmazlığı nedeniyle Şam'a saldıracağı yönünde senaryoları reddeden Bakan, son çarenin uluslararası mahkemelere başvuru olacağını sözlerine ekledi.¹

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ve Almanya Başbakanı Angela Merkel, Suriye'deki insani durumun iyileştirilmesi üzerine görüştü. Rus tarafı, Suriye halkına uluslararası yardım sağlanmasıyla ilgili konuların siyasallaştırılmasının kabul edilemez olduğunu vurguladı.²

• Suriye Rejimi

Esad rejiminin, Lübnan karasularını da kapsayan bloklarda petrol arama çalışmaları için Rus Capital Limited Şirketi ile anlaşması iki ülke arasındaki deniz sınırı anlaşmazlığını yeniden gündeme getirdi. Bu gelişmenin ardından Lübnan Başbakan Yardımcısı ve Savunma Bakanı Zeyne Aker ile Dışişleri Bakanı Şerbil Vehbe bir toplantı yaptı. Esad rejimi ile Rus enerji firmaları arasındaki anlaşma bir yıl önce imzalanmıştı. Mart ayının başında ise anlaşma Suriye Parlamentosundan geçti ve yürürlüğe girmiş oldu.³

Suriye rejimi haber ajansı SANA'da yer alan bir habere göre başkent Şam yakınlarında gerçekleşen ve dört askerin yaralandığı füze saldırısı sorumlusunun İsrail olduğu iddia edildi. Haberde, "Hava savunma sistemlerimiz düşman füzelerini karşıladı ve çoğunu düşürdü" ifadesine yer verildi.⁴

Rejiminin kontrolündeki Şam, Halep, Lazkiye, Hama ve Tartus bölgelerinde mart ortasından itibaren derinleşen akaryakıt krizi, başkent Şam'daki toplu taşıma sistemini durma noktasına getirdi. Terör örgütü YPG/PKK'nın, biriken borçları nedeniyle Esad rejimine yaklaşık 25 gün önce petrol satışlarını durdurmasının ardından, ülkede yakıt krizi had safhaya ulaştı. Yakıt krizini Mısır'ın Süveyş Kanalı'ndaki gemi kazasına bağlayan rejim hükûmeti, iki hafta önce pek çok ilde araç sahiplerine elektronik kartla satılan yakıt miktarını yarıya düşürmüştü. Bu kararlar krizin kendini yoğun olarak hissettirdiği kalabalık kentlerde özel araç sahipleri haftada sadece 20 litre yakıt satın alabilirken taksilerin günlük yakıt satın alma kotası ise 5 litreye düşürülmüştü. Kriz karşısında çareyi zamlarda arayan Esad rejimi, mart sonunda Halep, Şam ve Tartus gibi illerde taksit ücretlerini iki katına çıkarırken dolmuş ücretlerine de zam yapmıştı. Ancak rejimin bu adımı da sorunun çözümüne yeterli olmadığı görüldü.⁵

1 Lebanon, Syria discuss sea border demarcation [aa.com.tr]

2 Provision of aid to Syria must not be politicized, Putin says to Merkel - Russian Politics & Diplomacy - TASS

3 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/esed-rejiminin-akdenizde-petrol-arama-girisimi-lubnan-suriye-deniz-siniri-anlasmazligini-gundeme-tasidi/2203526>

4 <https://kashmirobsrver.net/2021/04/08/syria-blames-israel-for-missile-attacks-near-damascus/>

5 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/samdaki-akaryakit-krizi-ulasimi-sekteye-ugratti/2203347>

• Fırat'ın Doğusu

Suriye rejimi, YPG bölgeleri ile rejim bölgeleri arasındaki ulaşımı sağlayan geçişleri tekrar açma kararı aldı. Rakka kırsalında yer alan üç ulaşım hattı 21 Mart'ta rejim tarafından araç trafiğine kapatılmıştı. Bu kararın YPG'ye rejim bölgelerine tedarik ettiği petrol sevkiyatını artırma konusunda baskı yapmak maksatlı alındığı öne sürüldü. Geçişlerin kapatılmasının ardından YPG'nin kontrol ettiği bölgelerde gıda, yiyecek ve ilaç fiyatlarında ciddi artışlar gözlemlendi. Rejim ve YPG arasında yapılan yeni bir anlaşma sonucu ise geçişler 4 Nisan Pazar günü yeniden araç trafiğine açıldı. Bu yeni anlaşmaya göre YPG, rejim bölgelerine gönderdiği petrol taşıyan tır sayısını haftalık 200'e çıkarmayı taahhüt etti. Buna karşılık Esad rejimi, gıda, tıbbi malzeme ve diğer ürünlerin YPG bölgelerine gönderilmesine izin vermeyi kabul etti.⁶

Türkiye-ABD ilişkileri hakkında açıklamalarda bulunan ABD'nin eski Türkiye Büyükelçisi ve eski Suriye Özel Temsilcisi James Jeffrey, ABD'nin YPG'ye devlet kurma konusunda herhangi bir söz vermediğini belirtti. Ayrıca Jeffrey, kendilerine "yerel yönetim" diyen yerel YPG liderleriyle ilişkilerde "çok dikkatli" davrandıklarını ifade etti.⁷

Irak hükûmeti ile YPG arasında sağlanan koordinasyon sonucu El Hol Kampı'nda yaşayan 500 Iraklı ailenin birkaç gün içinde Iraklı yetkililere teslim edileceği kaydedildi.⁸

6 Nisan Salı günü Türk topçularının Ayn İsa'nın doğusunda yer alan YPG hedeflerine yönelik gerçekleştirdiği topçu saldırılarında 3 YPG militanının yaralandığı bildirildi.⁹

• Güney Suriye

Bir grup üniversite öğrencisi tarafından yapılan çağrı sonrası El Sair ve Süveyda çevresindeki bölgelerde çeşitli gösteriler düzenlendi. Gösteriler karşısında rejimin güvenlik güçlerinden bir grubun bölgeye sevk edildiği gözlemlendi. Gösteride, "Öğrenemiyoruz. Aşağılanmaktan bıktık. Yaşamak istiyoruz" sloganları atılarak bölgedeki kötü yaşam koşulları ve artan ekonomik zorluklar protesto edildi.¹⁰

Dera'nın kuzey kırsalındaki Ghabagheb yolunda, kimliği belirsiz silahlı kişilerce açılan ateş sonucunda rejimin Humus'a bağlı güvenlik güçlerine bağlı üç kişinin öldürüldüğü tespit edildi. Suriye İnsan Hakları Gözlemevi'nin (SOHR) yayımladığı bilgilere göre, Haziran 2019'da Dera'da başlayan güvenlik kaosu 984 saldırı ve suikast girişimi betgelendi. Bu saldırı ve suikastlar sonucunda 185'i sivil; 310'u rejim askeri veya sadık milis/güvenlik güçleri olmak üzere toplamda 666 kişi hayatını kaybetti.¹¹

6 <https://www.al-monitor.com/originals/2021/04/kurdish-forces-agree-deliver-oil-syrian-regime-reopens-crossings>

7 <https://www.aa.com.tr/en/americas/us-turkey-ties-to-improve-in-6-months-ex-us-ambassador/2201169>

8 <https://www.syriahr.com/en/213219/>

9 <https://www.syriahr.com/en/212948/>

10 <https://www.syriahr.com/en/213434/>

11 <https://www.syriahr.com/en/213356/>

• İdlib ve Harekât Bölgeleri

Suriye Sivil Savunma kaynaklarının aktardığı bilgiye göre 8 Nisan 2021’de Esad rejimi güçleri tarafından İdlib’in Cisir el-Şuğur ilçesine bağlı Naciyye köyünde seyir hâlindeki bir araca ısı güdümlü füze saldırısı yapıldı. Saldırı sonucunda 2’si çocuk toplam 4 sivil hayatını kaybederken 2 çocuk ise yaralandı.¹²

Millî Savunma Bakanlığından yapılan açıklamada 7 Haziran 2021 tarihinde Zeytin Dalı bölgesindeki Türk askerlerine yönelik saldırıda 2 askerın şehit olduğu belirtildi. Saldırının Afrin’in hemen güneyindeki Tel Rifat’tan yapıldığı tespit edildi. Saldırı sonrasında YPG’nin yuvalandığı Rusya kontrolündeki Tel Rifat, TSK tarafından ateş altına alındı ve 3 YPG militanı etkisiz hâle getirildi.

■ IRAK GÜNDEMİ

• Siyaset

ABD ile Irak arasında 7 Nisan Çarşamba günü üçüncüsü düzenlenen Stratejik Diyalog Görüşmelerinde ABD Dışışleri Bakanı Antony Blinken ve Iraklı mevkidaşı Fuad Hüseyin video konferans aracılığıyla bir araya geldi. İki tarafın diplomatlarının da katıldığı görüşmelerde Irak’taki ABD askerlerinin geri çekilme sürecinin devam etmesi yönünde uzlaşya varıldığı bildirildi.¹³ ABD askerlerinin geri çekilmesi için kesin bir tarihte uzlaşya varılmasa da askerî güçlerin resmî olarak sadece danışmanlık için Irak’ta bulunduğu teyit edildi.¹⁴ Konuyla ilgili, Irak’taki ABD askerlerinin Bağdat yönetiminin daveti üzerine terör örgütü IŞİD ile savaşında Irak Güvenlik Güçlerine destek için bu ülkede olduğu ve Irak güçlerinin terörle mücadele kapasitesinin arttığına işaret edilerek “ABD ve koalisyon güçleri artık daha çok eğitim ve danışmanlık görevlerine odaklanacak, böylece Irak’ta kalan muharip güçlerin başka yerlere gönderilmesinin önü açılacaktır” ifadesi kullanıldı. Görüşmenin ardından yapılan ortak açıklamada, ABD’nin Irak’ın egemenlik haklarına, toprak bütünlüğüne ve hukuki otoritesine saygı duyduğunun altı çizildi. ABD ile Irak arasındaki güçlü ekonomik iş birliğinin vurgulandığı açıklamada, ABD firmalarının Irak’ın kalkınmasına katkı sağlamasına yönelik yeni adımların atılabileceği kaydedildi. Irak hükümetinin de ülkedeki yabancı misyon temsilciliklerinin güvenliğini sağlayacağı teyit edildi.¹⁵

Irak ile ABD arasındaki Stratejik Diyalog Görüşmelerinde alınan kararların uygulanmasına yönelik sürecin belirlenmesi için teknik bir komite kurulmasına karar verildiği bildirildi.¹⁶ Stratejik Diyalog kapsamındaki müzakerelerin ardından, Irak Başbakanı Mustafa el-Kazı-

12 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/esed-rejiminin-idlibde-bir-araca-duzenledigi-saldirida-4-sivil-oldu/2202573>

13 <https://www.state.gov/joint-statement-on-the-u-s-iraq-strategic-dialogue/>

14 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/pentagon-abd-askerlerinin-iraktan-cekilme-tarihine-iliskin-mutabakat-olmadigini-acikladi/2201728> <https://twitter.com/CarolineRose8/status/1379885433186885634>

15 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/070420211>

16 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/irak-abd-ile-stratejik-diyalog-gorusmelerinde-alinan-kararlarin-uygulanmasi-icin-teknik-komite-kuracak/2201731>

mi'nin Askerî Sözcüsü Yahya Resul yazılı bir açıklama yaptı. Resul, görüşmelerde alınan kararlar doğrultusunda Kazimi'nin, Genelkurmay Başkanı Korgeneral Abdülemir Yarallah başkanlığında teknik komite kurulması talimatı verdiğini ifade etti. Resul, komitenin görevinin "Stratejik Diyalog Görüşmeleri'nde askerî ve güvenlik konularında alınan kararların uygulanmasına ilişkin mekanizmalar ve takvimi belirlemek üzere ABD tarafıyla teknik görüşmeler yapmak" olduğunu belirtti. Bununla birlikte Irak Dışişleri Bakanı Fuat Hüseyin yaptığı açıklamada, "Vaşington ile stratejik görüşmelerin üçüncü aşaması Irak hükûmeti için önemli" dedi.¹⁷ İKBY Başbakanı Mesrur Barzani ise Bağdat ve Vaşington arasındaki diyalogdan çıkacak sonuçlara uyulacağını dile getirdi.¹⁸

İKBY Başkanı Neçirvan Barzani'nin, 10 Nisan Cumartesi günü beraberindeki heyet ile Irak'ın başkenti Bağdat'a resmî bir ziyaret gerçekleştirerek Irak Başbakanı Mustafa el-Kazimi ile bir araya geldiği bildirildi. İki taraf arasında yapılan görüşmede, Erbil-Bağdat hattı arasındaki mevcut ilişkilerin, Başkan Barzani'nin Fransa ziyaretinin, terör ve IŞİD tehdidi ile Ekim 2021 tarihinde Irak'ta gerçekleştirilecek olan erken genel seçimler ve bölgesel meseleler gibi konuların ele alındığı kaydedildi.¹⁹ Bununla birlikte yapılan görüşmeye ilişkin açıklamada bulunan tarafların, Irak'taki sorunların anayasal çerçevede çözümü için tüm bileşenlerin dayanışma ve yardımlaşma temelinde hareket etmesi gerektiğini belirterek Irak'ın 2021 bütçesinin onaylanmasının bunun için bir başlangıç olması temennisinde buldukları belirtildi.²⁰ Ayrıca Barzani'nin Bağdat temasları kapsamında Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih, Irak Parlamento Başkanı Muhammed el-Halbusi ve Irak Yüksek Yargı Konseyi Başkanı Yargıç Faik Zeydan başkanlığındaki bir heyet ile de bir araya geldiği aktarıldı. Barzani'nin Salih ile yaptığı görüşmede, Irak'taki siyasi durum ile ülkede ekim ayında yapılacak olan erken genel seçimler ve bölgesel gelişmelerin ele alındığı kaydedildi.²¹

Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih'in Arap Birliği Genel Sekreteri Ahmet Ebu el-Geyt'i başkent Bağdat'taki Selam Sarayı'nda ağırladığı bildirildi. Irak Dışişleri Bakanı Fuad Hüseyin'in de katıldığı görüşmede, genel olarak son zamanlarda Irak'ta meydana gelen sorunların ele alındığı ve ülkede güvenlik ile ekonomik kalkınmanın sağlanması için yardımlaşmanın gerekli olduğunun vurgulandığı kaydedildi.²² Diğer taraftan Arap Parlamentosu Başkanı Adil Abdurrahman el-Usumi yaptığı açıklamada, Irak Başbakanı Mustafa el-Kazimi'nin Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) temaslarını işaret ederek Kazimi'nin ziyaretlerinin Irak ile Arap ülkeleri arasındaki ilişkileri güçlendirmede önemli bir adım olduğunu vurguladı.²³

17 <https://www.facebook.com/tebajansi/posts/1679683935552140>

18 <https://www.shafaq.com/en/Iraq-News/KRG-will-honor-the-outcomes-of-the-Iraqi-U-S-Strategic-dialogue-PM-Barzani-says>

19 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/10042021>

20 <https://www.kurdistan24.net/tr/story/66076-Neçirvan-Barzani-ve-Kazimi'den-anayasal-çözüm-vurgusu>

21 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/100420212>

22 <https://www.facebook.com/tebajansi/posts/1681822545338279>

23 <https://ina.iq/eng/11386-arab-parliament-speaker-al-kadhimi-moves-strengthen-arab-relations-with-iraq.html>

Irak Kabinesinin 10 Ekim 2021 tarihinde yapılması planlanan erken seçimler için Irak Bağımsız Yüksek Seçim Komisyonunun (BYSK) seçimlerde kullanılacak elektronik uygulamaların denetimlerini sağlaması amacıyla Alman menşeli Hensoldt isimli bir yazılım güvenliği firması ile anlaşma kararını onayladığı aktarıldı.²⁴

• Güvenlik

ABD ve Irak yönetimleri arasında gerçekleşen üçüncü stratejik diyalog görüşmeleri öncesinde, başkent Bağdat'ın 65 kilometre kuzeyindeki ABD askerlerinin konuşlu olduğu Beled Askerî Hava Üssü'ne roketli saldırı gerçekleştirildiği bildirildi. 4 Nisan Pazar günü gerçekleşen saldırıda, hava üssüne iki roket atılırken ölen ya da yaralananın olmadığı belirtildi.²⁵

7 Nisan Çarşamba günü aralarında birkaç saat arayla Irak'ın Anbar, Selahaddin ve Babil vilayetlerinde uluslararası koalisyona bağlı lojistik ekipman taşıyan araçlara yol kenarına kurulan patlayıcılar ile saldırı düzenlendiği aktarıldı. Saldırılarda ölü ve yaralı kaydedilmezken, araçlarda maddi hasar bulunduğu bildirildi. Babil istikametinde giden konvoyun ise saldırıdan sonra durma ihtiyacı duymadan yoluna devam ettiği belirtildi.²⁶ Benzer bir saldırı ise 5 Nisan Pazartesi günü Bağdat'ın güneyinde yol alan bir konvoyu hedef aldı. Saldırıda ölü ya da yaralı olmadığı bildirilirken konvoydaki araçlarda maddi hasar olduğu kaydedildi.²⁷

Irak Terörle Mücadele Birimi tarafından 2021 yılının ilk dört ayında terör örgütü IŞİD üyelerine karşı gerçekleştirilen askerî operasyonların bilançosunun açıklandığı bildirildi. Söz konusu bilançoya göre, IŞİD üyelerine karşı 109 operasyon gerçekleştirildiği ve bunun sonucunda ülkenin farklı bölgelerinde 99 teröristin tutuklandığı ve 34'ünün de ölü ele geçirildiği belirtildi.²⁸

Irak'ın başkenti Bağdat'ta düzenlenen Uluslararası Savunma ve Güvenlik Fuarı'na aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 13 ülkeden 58 şirketin katıldığı kaydedildi. Uluslararası Bağdat Fuar Merkezi'nde gerçekleştirilen etkinliğe katılan Türkiye'nin Bağdat Büyükelçisi Fatih Yıldız, Türkiye'nin söz konusu fuarda uzun aradan sonra temsil edildiğini belirterek "Türk ürünlerinin Irak'ta iyi bir namı ve şöhreti var. Bunu, savunma alanında da göstermek istiyoruz. Irak Savunma Bakanı da Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumunun standını ziyaret ederek büyük ilgi gösterdi" ifadelerini kullandı.²⁹

24 <https://www.iraq-businessnews.com/2021/04/08/german-company-to-inspect-iraqs-electoral-software/>

25 <https://www.al-monitor.com/originals/2021/04/rockets-land-near-iraqi-air-base-ahead-strategic-dialogue-us#ixzz6rKyzrFH9>

26 <https://shafaq.com/ar/امن-الاربع-من-نوعه-خلال-ساعات-انفجار-يستهدف-رتل-دعم-للتحالف-الدولي-في-العراق>

27 <https://www.shafaq.com/en/Iraq-News/A-roadside-bomb-targets-a-convoy-of-the-Coalition-in-Baghdad>

28 <https://turkish.aawsat.com/home/article/2903221/irak-4-ayda-99-terorist-tutuklandi-34-terorist-olduruldü>

29 <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/bagdatta-turkiyenin-de-katilimiyla-savunma-ve-guvenlik-fuari-duzenlendi/2204440>

• Ekonomi

Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih'in 8 Nisan Perşembe günü 2021 yılı Bütçe Yasa Tasarısı'nı onayladığı bildirildi.³⁰ Cumhurbaşkanı Salih'in bütçeyi onayladıktan sonra yaptığı açıklamada, tasarıdaki maddelerin vatandaşların yararına olması ve ekonomik reformu desteklemesi gerektiğini belirterek tasarının onaylanması ile yoksul kesime desteğin artacağını, gençlere istihdam alanları sunulabileceğini ve imar çalışmalarının yürütülebileceğini belirtti.³¹

Irak Başbakanı Mustafa el-Kazimi'nin Irak'ın Basra vilayetinde yer alan Büyük Fav Limanı Projesi'nin inşası için düzenlenen temel atma törenine katıldığı bildirildi. Söz konusu törende konuşma yapan Kazimi, "Ülkenin uzun yıllar beklediği önemli stratejik projenin inşasına resmî olarak başlıyoruz. Liman, Irak'ın bölge ve dünyadaki jeopolitik önemini artıracak ve Basra ile diğer kentlerdeki işsizliğe karşı yeni fırsatlar doğuracak. Ülkenin Fav'dan Zaho'ya kadar inşası için tüm Basra halkını bizimle birlikte hareket etmeye çağırıyorum" dedi.³² Irak Ulaştırma Bakanlığının projenin yapımı için Güney Koreli Daewoo şirketiyle yaklaşık 4,6 milyar dolara anlaşığı bilinmektedir.

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Irak Su Kaynakları Bakanlığının iklim değişikliğine bağlı olarak önümüzdeki yıllarda su kıtlığı yaşanmasını önlemek için bir plan hazırladığı duyuruldu. Bakanlık sözcüsü Ali Radi söz konusu plana ilişkin yaptığı açıklamada, uzmanlar ve yüksek bakanlık heyetinin Musul Barajı'nın kuzeyinde Dicle Nehri üzerinde, özellikle Türkiye ve Suriye sınırına yakın bir bölgede baraj inşa etme olasılığını incelemek için bir toplantı yaptıklarını belirtti.³³ Diğer taraftan Irak Su Kaynakları Bakanı Mehdi Raşit el-Hamdani ise bakanlığın Irak'ın güneyinde yer alan Dikar vilayetindeki el-Badaa Kanalı Projesi'ni tamamlama çabalarına devam ettiğini belirterek Dikar ve Basra'ya hizmet edecek olan el-Badaa Kanalı Projesi'nin 2003 yılından bu yana yapılacak en büyük proje olacağını vurguladı.³⁴

Irak'ın günlük koronavirüs (Covid-19) vaka sayısının artması karşısında yeni bir Covid-19 aşısı alacağı belirtildi. Söz konusu konuya ilişkin açıklama yapan Irak Sağlık Bakanlığı Sözcüsü Seyf el-Bedir, Irak hükûmetinin 11 Nisan Pazar günü Bağdat Uluslararası Havalimanı üzerinden yeni bir aşı partisi daha alacağını belirtirken dozların türü ve miktarı hakkında bilgi vermedi. Diğer taraftan Irak'ın Çin Büyükelçisi Şorış Halit Said'in daha önce yaptığı açıklamada, 200 bin doz Çin aşısının pazar günü Irak'a ulaşacağını söylediğinin altı çizildi.³⁵

30 <https://ina.iq/turkmen/24132-cumhurbakan-salih-2021-yl-butce-yasasn-onaylad.html>

31 <https://www.facebook.com/tebajansi/posts/1680382292148971>

32 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/irak-basbakani-ulkesiyle-bolgesi-arasinda-ekonomik-kopru-kuracak-buyuk-fav-limaninin-temelini-atti/2205106>

33 <https://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/080420215>

34 <https://www.shafaq.com/en/Iraq-News/Ministry-of-Water-Resources-to-establish-the-biggest-project-in-Iraq-since-2003>

35 <https://www.basnews.com/en/babat/681187>

■ TÜRKMEN GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak'taki Türkmen siyasi partilerin, ülke genelinde ekim ayında yapılması planlanan erken seçimlere "Irak Türkmenler Cephesi Koalisyonu" adı altında tek liste hâlinde gireceği duyuruldu. Kerkük'teki Irak Türkmen Cephesi (ITC) genel merkezinde toplanan dokuz siyasi partinin liderlerinin gerçekleştirdiği toplantının ardından yapılan basın açıklamasında tek liste kararının detayları kamuoyu ile paylaşıldı. Yapılan açıklamada, Irak Türkmenler Cephesi Koalisyonu adıyla oluşturulacak listenin liderliğini Hasan Turan'ın yapacağı açıklanırken toplantıda alınan kararlar şöyle sıralandı:³⁶

1. Irak'ın toprak bütünlüğünü savunmak ve bir Irak şehri olan Kerkük'ün Türkmen kimliğinin korunması gibi ulusal prensiplere vurgu yapılmıştır.
2. Kerkük'te 2017'de yasaların uygulanmasıyla birlikte elde edilen müktesebatı muhafaza etmek ile kentteki güvenliğin sürdürülmesi gerektiğinin altı çizildi.
3. Türkmenlerin, Irak'ta yapılacak seçimlere "Irak Türkmenler Cephesi Koalisyonu" adı altında katılmaları kararlaştırıldı.
4. Irak Türkmenler Cephesi Koalisyonuna Irak Türkmen Cephesi Başkanı Hasan Turan başkanlık edecek.
5. Irak Türkmenler Cephesi Koalisyonu seçim programı ile ilgili detaylı bilgileri daha sonra ilan edecek.

Koalisyonda yer alması kararlaştırılan dokuz Türkmen siyasi partisinin isimleri şöyle: Irak Türkmen Cephesi, Türkmen Milliyetçi Hareketi, Türkmen Adalet Partisi, Türkmeneli Partisi, Türkmen Karar Partisi, Türkmen İrade Partisi, Türkmen Hak Partisi, Türkmen Vefa Hareketi ve Türkmen İslami Birliği.

Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) Etnik ve Dinî Oluşumlardan Sorumlu Bakanı Aydın Maruf, ITC'de gerçekleşen başkan değişiminin bir demokrasi süreci olduğunu ve Irak seçimlerinde Türkmenleri olumlu etkileyeceğini belirtti. ITC'nin geçmişten bugüne Irak'ın her yerinde Türkmenleri siyasi ve millî olarak temsil ettiğini ve haklarına sahip çıktığını vurgulayan Maruf, 1995'teki kuruluşundan bugüne kadar birçok kongre yapıldığını ve bu kongrelerde genel başkan ve yürütme kurulu değişimi yaşandığını hatırlattı.

Maruf, "ITC'de yapılan son genel başkan değişikliğini de normal bir süreç, idari bir süreç olarak görmek lazım. Bu bir rol değişimidir. Bizim eski genel başkanımız Bağdat'ta Türkmenleri, ITC'yi siyasi olarak temsil edecektir. Yeni başkanımızın da ITC'yi Türkmeneli Bölgesinde siyasi ve teşkilat olarak yakından takip edeceği bir süreç başlayacaktır» diye konuştu.³⁷

³⁶ <https://twitter.com/hasanturank/status/1380119736051191810?s=20>

³⁷ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/turkmen-bakan-maruf-itcdeki-gorev-degisiminin-irak-secimlerinde-turkmenleri-olumlu-etkileyecegini-soyledi/2199509>

Türkmeneli Partisi Başkanı Riyaz Sarıkahya ve Irak Türkmen Milliyetçi Hareketi Lideri Hüsamettin Türkmen, Türkmen siyasi partilerin açıkladığı Irak Türkmenler Cephesi Koalisyonunun başarısı için bölgedeki temaslarını hızlandırdılar. Bu kapsamda Sarıkahya, Türkmen Sağ Partisi Başkanı Turhan Müftü ile Türkmeneli Partisi Genel Merkezinde bir görüşme gerçekleştirdi. Görüşmede, açıklanan söz konusu koalisyona yapılacak desteğin önemine vurgu yapılırken, ikili ilişkilerin geliştirilmesi gerektiğine de değinildi.³⁸

Hüsamettin Türkmen ise Irak Türkmenleri Aşiretler ve Ayan Meclisi Başkanı Feyzullah Sarıkahya ile bir görüşme gerçekleştirerek tek liste altında birleşen koalisyon partilerine destek istedi. Tüm Türkmen milletinin, oluşturulan koalisyona destek vermesi gerektiğini vurgulayan Türkmen ayrıca "Kerkük Kalkanı" güçlerini de ziyaret etti.³⁹

• Güvenlik

ABD öncülüğündeki IŞİD Karşıtı Uluslararası Koalisyon güçlerine ait bir lojistik konvoyunun Selahattin vilayetinde bombalı saldırıya uğradığı açıklandı. Selahattin Valiliğinden yapılan açıklamada söz konusu saldırının herhangi bir can kaybına neden olmadığı aktarıldı.⁴⁰

Kerkük'te gerçekleştirilen operasyonda terör örgütü IŞİD militanı iki kişinin yakalandığı açıklandı.⁴¹ Kerkük Polis Müdürü Ali Kemal yaptığı açıklamada, güvenlik güçlerinin alınan ihbar üzerine kentteki bir adrese baskın düzenlediğini, Panca Ali semtinde düzenlenen baskında saldırı hazırlığında olan iki teröristin yakalandığını belirtti. Kemal ayrıca söz konusu adreste çok sayıda silah, mühimmat ve eylem için kullanılacak bazı malzemeler ele geçirildiğini kaydetti.⁴²

• Sağlık & Sosyal Hayat

Kerkük'e koronavirüs salgınına karşı üretilen Pfizer aşısının 11 Nisan itibarıyla ulaştığı aktarılırken ülke geneline toplamda 49 bin doz koronavirüs aşısının gönderildiği bildirildi. Aşının belirlenen programlara göre illere dağıtılacağı kaydedildi. Kerkük'e gönderilen aşının miktarı bildirilmezken gelecek günlerde uygulanmaya başlanacağı aktarıldı.⁴³

Ayrıca Irak Sağlık Bakanlığı tarafından yapılan diğer bir açıklamada ise Çin'den gönderilen 200 bin doz Sinopharm aşısının da Irak'a ulaştığı bildirildi. Söz konusu aşılardan, Çin Halk Cumhuriyeti'nin Irak'a yaptığı yardımların bir diğer kısmı olduğu ifade edildi.⁴⁴

38 https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1337360799968621&id=523275694710473

39 https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=5470039556372041&id=167189209990462

40 <https://shafaq.com/ar/امن-انفجار-يستهدف-تلال-التحالف-الدولي-في-صلاح-الدين>

41 <https://nrttv.com/En/News.aspx?id=27299&MapID=2>

42 <http://www.turkmenelihaber.net/turkmeneli/item/21679-kerkuk-te-eylem-hazirligindaki-2-deas-supheli-yakalandi.html>

43 <https://www.facebook.com/697288953791648/posts/1682872648566602/>

44 <https://www.facebook.com/tebajansi/posts/1683189651868235>

■ IKBY GÜNDEMİ

• Siyaset

IKBY Başkanı Neçirvan Barzani, IKBY'deki siyasi parti liderleri ile bir araya geldi. 8 Nisan'da başkent Erbil'de gerçekleştirilen toplantıda konuşan Başkan Barzani, "Kriz ve sorunları aşmanın tek yolu kazanımların yanı sıra IKBY'nin federal statüsünü korumak, birlik ve beraberliği muhafaza etmekten geçiyor" dedi. Başkanlık binasında düzenlenen toplantıya IKBY Başkan Yardımcıları Cafer Şeyh Mustafa ve Mustafa Seyid Kadir, Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) Eş Başkanı Bafel Talabani, Kürdistan Adalet Toplumu Partisi Başkanı Ali Bapir, Kürdistan İslami Birliği (Yekgirtu) Genel Sekreteri Sahaladdin Bahadin, Kürdistan Sosyalist ve Demokrat Parti (KSDP) Genel Başkanı Muhammed Hacı Mahmud'un yanı sıra Kürdistan Demokrat Partisi (KDP) adına Politbüro üyesi Fazıl Mirani katıldı. Toplantıya, Türkmenler adına IKBY Etnik ve Dinî Oluşumlardan Sorumlu Bakan Aydın Maruf ve Hristiyanlar adına Ulaştırma Bakanı Ano Cevher'in de katıldığı kaydedildi. Başkanlıktan yapılan yazılı açıklamaya göre, toplantıda Irak ve bölgedeki durum, IKBY'nin dış ilişkileri, Neçirvan Barzani'nin Fransa ziyareti, IKBY'nin yeni siyasi dengelerdeki rolü, Erbil-Bağdat ilişkileri, ABD ile Irak arasındaki stratejik müzakereler ve IKBY'nin görüşmelere katılımı, Irak'ta ekim ayında yapılacak erken genel seçimler ve siyasi partiler arasındaki ilişkilerin masaya yatırıldığı ifade edildi. Gündemdeki konuların ve sorunların çözümü için IKBY'deki taraflar arasındaki diyalogun önemine vurgu yapıldı. Irak 2021 bütçe yasasının kabul edilmesinin Erbil-Bağdat ilişkileri açısından önemli bir ilerleme olduğuna işaret edilen toplantıda, yasanın taraflarca uygulanması ve her iki tarafın da anayasa temelinde sorumluluklarını yerine getirmesi gerektiği ifade edildi.⁴⁵

Kürdistan İslami Birliği (Yekgirtu) Genel Sekreteri Salahaddin Bahadin ve parti heyeti, Kürdistan Adalet Toplumu Partisi Başkanı Ali Bapir'i ziyaret etti. 7 Nisan'da gerçekleştirilen görüşmede taraflar arasında ekim ayında yapılması planlanan Irak erken seçiminde partiler arası İslami bir koalisyon kurulması konusu masaya yatırıldı.⁴⁶ Kürdistan Adalet Toplumu Partisi Yüksek Konseyi üyesi Abdülstar Macid, söz konusu koalisyonun sadece IKBY bölgesi ile sınırlı olduğunu ifade etti.⁴⁷

IKBY Başkanı Neçirvan Barzani, 10 Nisan Cumartesi günü Bağdat'ı ziyaret ederek Irak Başbakanı Mustafa Kazimi, Cumhurbaşkanı Berham Salih ve Irak Parlamentosu Başkanı Muhammed Halbusi ile bir araya geldi. Görüşmelerde terörle mücadele, Sincar Anlaşması'nın uygulanması ve Bağdat ile Erbil arasındaki bütçe anlaşmasının masaya yatırıldığı öğrenildi.⁴⁸ Ayrıca Başkan Neçirvan Barzani'nin Bağdat temasları kapsamında Irak Yüksek Yargı Kon-

45 <https://www.rudaw.net/sorani/kurdistan/0804202123>

46 <https://www.peyam.net/Details/20707>

47 <http://www.shanpress.com/details.aspx?jimore=28117>

48 <https://nasnews.com/kurd/view.php?cat=26109>

güvenmediği için dosyasının Bağdat'a gönderilmesi çağrısında bulundu. Galib Muhammed, dosyasının Bağdat'a gönderilmediği takdirde konuyu Irak Yüksek Yargı Konseyine taşıyarak IKBY yetkililerine dava açacağını ifade etti.⁵⁴

• Sosyal Hayat ve Sağlık Durumu

IKBY'de tespit edilen toplam koronavirüs vaka sayısı 131 bin 141'e yükselirken, virüs nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısı 3 bin 776 olarak kaydedildi. Virüsü yenerek sağlığına kavuşan kişi sayısı ise 113 bin 619'a ulaştı.⁵⁵ Sağlık Bakanlığı Sözcüsü Aso Havezi, koronavirüs nedeniyle yoğun bakım ünitelerinin neredeyse tam doluluğa ulaştığını duyurarak her gün artan vaka sayılarının yanı sıra ağır hasta sayısı ile ölüm oranının hızla yükseldiğini vurguladı.⁵⁶ Öte yandan, koronavirüs ile mücadele kapsamında IKBY İçişleri Bakanlığı tarafından sokağa çıkma yasağı kararı alındı. Karara göre IKBY'de saat 20:00 ile 06:00 arasında sokağa çıkma yasağı uygulanacağı ifade edildi. Yine koronavirüs ile mücadele kapsamında İçişleri Bakanlığı kararınca IKBY vilayetleri ile Irak vilayetleri arasında seyahatlerin durdurulduğu bildirildi. Ayrıca bölgede ikincil bir duyuruya kadar okulların kapalı olacağı ve uzaktan eğitime geçilme kararı alındığı belirtildi.⁵⁷

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Suudi Arabistan:

ABD Dışişleri Bakanlığı, Mart 2018'de Suudi yetkililer tarafından tutuklanan yardım görevlisi Abdulrahman Al Sadhan hakkında verilen karardan endişe duyduklarını açıkladı. 20 yıl hapis cezası ve ardından 20 yıl seyahat yasağı verilen Abdulrahman Al Sadhan'ın tutuklanmasının sebebi olarak Suudi hükûmetini eleştiren bir Twitter hesabı ile olan bağlantısı gösterildi. ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Ned Price, ifade özgürlüğünün bir ceza sebebi olmaması gerektiğini ve olayı takip edeceklerini belirtti.⁵⁸

Suudi Arabistan Savunma Bakanlığı, vatana ihanet ve düşman ile iş birliği yapmakla suçlanan 3 askerinin idam edildiğini açıkladı. Askerlerin kiminle iş birliği yaptıklarına dair bir açıklama yapılmadı. Askerlerin Savunma Bakanlığında çalıştıkları ve Güney Komutanlığına bağlı Yemen sınırına yakın bir askerî üs içerisinde infaz edildikleri belirtildi.⁵⁹

İran Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Said Hatibzade, Suudi Arabistan ve İran'ın herhangi bir üçüncü tarafın dahil olmadan meseleleri çözmek adına görüşmesi gerektiğini belirtti. Suudi Arabistan'ın şimdiye kadar böyle bir adım atmamasından üzüntü duyduklarını söyledi.⁶⁰

54 <http://www.shanpress.com/details.aspx?jimore=28170>

55 <https://www.rudaw.net/sorani/health/100420211>

56 <https://www.basnews.com/tr/babat/680216>

57 <https://esta.krd/56239/>

58 <https://www.aljazeera.com/news/2021/4/6/us-concerned-over-sentencing-of-saudi-aid-worker>

59 <https://www.aljazeera.com/news/2021/4/10/saudi-arabia-executes-three-soldiers-sentenced-for-high-treason>

60 <https://www.middleeastmonitor.com/20210406-iran-calls-for-saudi-arabia-to-engage-in-direct-talks/>

Suudi Arabistan'ın dünya çapındaki pek çok inşaat şirketine borcu olduğu belirtildi. Özellikle ulaşım sistemlerinin inşasını gerçekleştiren bazı Fransız, İspanyol, İtalyan şirketlerinde ödenmemiş faturalar olduğuna değinildi.⁶¹

• Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komiserliği Sözcüsü Marta Hurtado bir basın açıklaması yaparak Dubai Emiri Muhammed bin Raşid el Maktum'un kızı Şeyha Latifa'nın durumu ile ilgili bilgi almak için BAE'nin Cenevre'deki elçisi ile görüşmek istediklerini belirtti. Dubai Emiri'nin kızı Şeyha Latifa geçen şubat ayında medyaya yansıyan bir görüntüde alıkonulduğunu ifade etmişti. Gelen baskılar sonucunda BAE'den yetkililer Şeyha Latifa'nın evde tedavi gördüğünü ve sağlık durumunun iyi olduğunu açıklamışlardı. BM yetkilileri ise BAE'nin Şeyha Latifa'nın hayatta olduğuna dair somut bir delil sunmadıklarını belirtti.⁶²

Öte yandan Abu Dabi Veliath Prensi Muhammed Bin Zayid ülkesinin ilk nükleer santralının elektrik üretimine başladığını Twitter üzerinden paylaştığı bir mesaj ile duyurdu. Bereket (Barakah) Nükleer Santralinde üretilen 1 megavatlık elektriğin ülkenin şebekesine aktarıldığı belirtildi. BAE Başbakanı Muhammed bin Raşid de benzer bir duyuruda bulundu ve bu olayı tarihi bir adım olarak nitelendirdi.⁶³

BAE geçen sene koronavirüs salgını sebebiyle ertelenen ve bu sene Ekim 2021 – Mart 2022 yılları arasında düzenlenmesi öngörülen EXPO 2020'ye katılacak temsilcilere talep etmeleri halinde Covid-19 aşısı yapmayı teklif etti. EXPO 2020 yetkilileri bini aşkın çalışanın ve ailelerinin Çin aşısı Sinopharm ile aşılmasının planlandığını belirtti.⁶⁴

• Katar

Ukrayna Devlet Başkanı Vladimir Zelenskiy Katar'a iki günlük bir ziyaret gerçekleştirdi. Ziyareti sırasında Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamed Al Sani ile de görüştü.⁶⁵ Gıda güvenliği, gençlik ve spor, sağlık gibi alanlarda çeşitli iş birliği anlaşmaları imzalandı. İki ülke arasındaki yatırım ilişkilerinin de son yıllarda artış eğilimi gösterdiği bilinmektedir. Sadece 2020 yılında karşılıklı yatırım anlaşmaların tutarının 150 milyon dolara ulaştığı ifade edildi.⁶⁶

Yunanistan Kültür Bakanı Lina Mendoni de Katar'a bir ziyaret gerçekleştirdi. Mendoni Katarlı mevkidaşı Saleh bin Ganim Al Ali tarafından ağırlandı. İki ülke arasında bir "Katar-Yunanistan Kültür Yılı" ilan edilmesi de dâhil olmak üzere kültürel ilişkilerin geliştirilmesinin yolları

61 <https://www.middleeastmonitor.com/20210406-saudi-in-dispute-over-billions-of-dollars-in-unpaid-bills/>

62 <https://www.middleeastmonitor.com/20210410-un-says-uae-failed-to-provide-compelling-proof-that-sheikha-latifa-is-alive/>

63 <https://www.middleeastmonitor.com/20210407-uae-launches-commercial-operations-of-first-arab-nuclear-plant/>

64 <https://gulfbusiness.com/expo-2020-dubai-offers-covid-19-vaccines-to-representatives-of-participating-countries/>

65 <https://www.dohaneews.co/ukraine-president-zelensky-meets-amir-tamim-in-first-qatar-visit/>

66 <https://www.dohaneews.co/qatar-ukraine-grow-closer-with-youth-sports-energy-agreements/>

görüşüldü. Yunan Bakan, ülkesi adına Charioteer of Delphi heykelinin bir replikasını hediye etti.⁶⁷

Sudan'daki geçici yönetim olan Askerî Geçiş Konsey Başkanı Abdul Fettah Al Burhan, Katar'a iki günlük bir ziyaret gerçekleştirdi. Bu ziyaret, Askerî Geçiş Konsey Başkanı'nın 2019'da görevine gelmesinden bu yana Katar'a düzenlediği ilk ziyaret oldu. Görüşme kapsamında Abdul Fettah Al Burhan Katar Emiri tarafından kabul edildi.⁶⁸

Son olarak Katar'ın ramazan ayı öncesinde Tunus'taki 15.000 aile için gıda yardımı gönderdiği bildirildi. Katar tarafından sağlanan yardımın güney illerinde dağıtılacağı ifade edildi.⁶⁹

• Yemen

Yemen'deki İran destekli Husilerin lideri Muhammed Ali Al Husi Etiyopya, Sudan ve Mısır arasındaki Rönesans Barajı Krizi'nin çözümü için arabuluculuk önerisinde bulundu. Konuya ilişkin Twitter üzerinden bir mesaj paylaşan Husi lider, komşuluk haklarının korunması, Nil Nehri sularının bölge ülkelerinin haklarına zarar vermeden kullanılması ve medya üzerinden yürütülen propaganda savaşlarının durdurulması gibi prensiplerin yer aldığı 5 ilkeye dayalı bir girişim teklif etti.⁷⁰

Öte yandan Husilerin sözde yürütme organı olan Yüksek Siyasi Konseyi üyesi bir kişi Türkiye'ye yönelik tehditkâr söylemlerde bulundu. Husi yetkili, Türkiye'nin Yemen'e bir askerî müdahalede bulunması durumunda bu durumun Türk askerleri için iyi sonuçlar doğurmayaacağı ifadelerini kullandı. Söz konusu "tehditler" Türkiye'nin Somali Limanı'na Yemen'e nakledilmek üzere askerî araç ve ekipman sevk ettiğine yönelik asılsız haberlerin yapılmasından sonra geldi.⁷¹

Yemen'in güney illerinden Hadramevt'te yer alan Uluslararası Reyyan Havalimanı'nın 6 yıl sonra yeniden uçuşlara açıldığı duyuruldu. Duyuru Hadramevt Valisi tarafından yapıldı. Hadramevt'e bağlı Mukalla kentinde bulunan havalimanı ülkenin yer altı zenginliklerinin ihraç edilmesi açısından büyük önem arz etmektedir.⁷²

Son olarak Yemen merkezî hükûmeti güçleri ile BAE destekli Güney Geçiş Konseyi (GGK) arasında yapılan esir değişimi anlaşması kapsamında 17 kişinin serbest bırakıldığı duyuruldu. Buna göre merkezî hükûmet güçleri 5, GGK ise 12 kişiyi serbest bıraktı.⁷³

67 <https://www.middleeastmonitor.com/20210408-greece-and-qatar-discuss-cultural-cooperation/>

68 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/sudans-buhran-visits-qatar-for-talks/2201217>

69 <https://www.dohanews.co/qatar-sends-aid-to-15000-families-in-tunisia-ahead-of-ramadan/>

70 <https://www.middleeastmonitor.com/20210410-rennaissance-dam-houthis-propose-mediation-for-ethiopia-sudan-egypt/>

71 <https://www.middleeastmonitor.com/20210408-houthis-warn-turkey-against-yemen-intervention/>

72 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/yemenin-hadramevt-ilindeki-uluslararası-reyyan-havalimanı-6-yıl-sonra-yeniden-ucuslara-acildi/2203470>

73 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/17-prisoners-released-in-exchange-in-yemen/2204046>

• Kuveyt

Kuveyt Emiri Şeyh Nevaf, Dışişleri Bakanı Şeyh Ahmed Nasır Al Sabah vasıtasıyla Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a bir mektup yolladı. Mektupta dostane ilişkilere ve bağların daha da güçlendirilmesine dair vurgular yapıldı. Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ise bu tarz toplantıların daha sık yapılarak ikili ilişkileri güçlendirip derinleştirmek istediklerini ifade etti. Savunma ve askerî işler, kültür, eğitim ve sağlık alanlarında iş birliği adına çeşitli anlaşmalar yapıldı. Kuveyt'in bölgede ara bulucu rolünün ise Türkiye tarafından takdir edildiği belirtildi.⁷⁴

• Umman

Umman Çevre Bakanlığında kıdemli bir yetkili, ülkeye daha fazla yatırım çekmek adına yenilebilir enerji projeleri için fonlar sağlayacak bir ajansın kurulduğunu duyurdu. Yetkili ayrıca ülkesinin özellikle temiz ve yenilenebilir enerjiye sahip olmak adına güneş ve rüzgâr enerjisine yatırım yaptığını ifade etti. Umman'ın uluslararası ve bölgesel yatırımlara, iş birliğine açık olduğu da vurgulandı.⁷⁵

• Bahreyn

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ile Bahreyn Dışişleri Bakanı Abdulatif bin Raşid Al Zayani arasında bir telefon görüşmesi gerçekleşti. Böylelikle iki bakan bir haftada iki kez temasta bulunmuş oldu. Görüşmenin detaylarına ilişkin açıklama yapılmazken, iki ülke arasındaki ilişkilerin ele alındığına dair yorumlar yapıldı.⁷⁶

Suudi Arabistan ile Bahreyn arasında Siyasi Koordinasyon Komisyonunun ilk toplantısı gerçekleşti. Toplantıya Suudi Veliyet Prensi Muhammed bin Selman ve Bahreyn Veliyet Prensi ve Başbakanı Selman bin Hamed Al Halife başkanlık etti. İki ülkenin dışişleri bakanları da toplantıda hazır bulundu. Toplantıda stratejik ortaklığın ve bölgesel meselelere karşı ortak bir tutumun geliştirilmesi konuları ele alındı.⁷⁷

■ KUZAY AFRİKA GÜNDEMİ

• Mısır

Türkiye Dışişleri Bakanlığında yapılan açıklamada Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ve Mısır'lı mevkidaşı Sami Şükrü'nün bir telefon görüşmesi gerçekleştirdiği açıklandı. Açıklamada görüşmenin ramazan ayını karşılıklı tebrik etmek için yapıldığı belirtildi.⁷⁸

74 <https://www.middleeastmonitor.com/20210409-kuwait-wants-to-strengthen-ties-with-turkey-says-ruler/>

75 <https://timesofoman.com/article/clean-energy-investment-a-priority-for-oman>

76 <https://www.aa.com.tr/en/turkey/turkish-bahraini-foreign-ministers-talk-over-phone/2201436>

77 <https://www.bna.bh/en/SaudiBahrainiPoliticalCoordinationCommitteeholdsfirstmeeting.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDiQcN9Xx70UvqlPbvN%2blvd4%3d>

78 <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-56701146>

Mısır, Sudan ve Etiyopya Dışişleri Bakanları, Afrika Birliği Dönem Başkanlığı yapan Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde Rönesans Barajı'nı müzakere etmek için bir araya geldi. Toplantının ardından ülkeler arasında anlaşma sağlanamadığı duyuruldu. Mısır ve Sudan'ın, Afrika Birliği'nin yanı sıra ABD, AB ve BM'den oluşan dörtlü bir ara buluculuk önerisinin Etiyopya tarafından reddedildiği vurgulandı. Toplantının ardından Mısır Dışişleri Bakanlığı tarafından yaptığı açıklamada Etiyopya'nın iyi niyet ile müzakere etmek için yeterli isteğinin olmadığı dile getirildi. Etiyopya Dışişleri Bakanlığı ise yaptığı açıklamada Nil'den faydalanma meşru haklarını günümüzde ve gelecekte engelleyecek herhangi bir anlaşmaya katılmayacaklarını belirtti.⁷⁹ Toplantının ardından Mısır Cumhurbaşkanı Abdülfettah Sisi yaptığı açıklamada "Etiyopyalı kardeşlerime sesleniyorum Mısır'ın bir damla suyuna dokunacağınız bir noktaya erişmeyelim çünkü bütün seçenekler masada" şeklinde konuştu.⁸⁰

Tunus Başbakanı Kays Said üç günlük bir görüşme için Mısır'a gitti ve Mısır Cumhurbaşkanı Sisi ile görüştü. Liderlerin iki ülke arasındaki karşılıklı iş birliğini geliştirmek üzere konuşmaları aktarıldı.⁸¹

Mısır Dışişleri Bakanı Sami Şükrü, Lübnan'a bir ziyaret gerçekleştirdi. Ziyaretinde Başbakan Saad el Hariri ve meslekdaşı Michel Aoun ile görüşen Şükrü, Lübnan'ın içinde bulunduğu krizi çözmek için ellerinden gelen her şeyi yapacaklarını söyledi.⁸²

• Libya

Salı günü, Yunanistan Başbakanı Kyriakos Mitsotakis Yunanistan'ın Libya'daki büyükelçiliğini yeniden hizmete açmıştır. Mitsotakis, Türkiye ile 2019'da imzalanan anlaşmanın iki ülke arasındaki ilişkileri olumsuz yönde etkilediğinin altını çizerken, şimdi Libya ile ilişkilerin yenilenme vaktinin geldiğini vurgulamıştır.⁸³

Bu hafta, İtalya'nın yeni Başbakanı Mario Draghi Libya'ya bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Draghi'nin, Libyalı mevkidaşı ile ülkeleri arasındaki ilişkiyi kuvvetlendirme gibi hususların üzerinde durduğu bilinmektedir.⁸⁴ Ayrıca, Libya'nın Sağlık Bakanı ve İtalya'nın Trablus Büyükelçisi arasında da sağlık sektöründe iş birliğini kapsayan bir toplantı gerçekleşmiştir. Toplantıda, sağlık sektörü çalışanlarının eğitimleri ve evde sağlık hizmetleri gibi hususlar ele alınmıştır.⁸⁵

Perşembe günü Mısır'dan bir heyet Libya'nın doğusundaki Bengazi kentine bir ziyaret gerçekleştirmiştir. İki ülkenin diplomatları arasında gerçekleşen toplantıda, Libya'daki Mısır

79 <https://www.reuters.com/article/us-ethiopia-dam-egypt/egypt-says-dam-talks-with-ethiopia-and-sudan-made-no-progress-idUSKBN2BT11B?rpc=401&>

80 <https://www.aljazeera.com/news/2021/4/7/egypt-warns-ethiopia-of-potential-for-conflict-over-blue-nile-dam>

81 http://www.china.org.cn/world/2021-04/10/content_77394077.htm

82 <https://www.arabnews.com/node/1839186/middle-east>

83 <https://www.dailysabah.com/world/africa/greece-to-restore-relations-with-libya-after-2019-turkey-deal>

84 <https://www.libyanexpress.com/italian-prime-minister-arrives-in-libya-for-an-official-visit/>

85 <https://www.libyaherald.com/2021/04/06/libya-and-italy-discuss-health-cooperation-including-hospital-twinning-and-training/>

konsolosluğunun yeniden hizmete açılması, Mısırlı işçiler için işleyen yasal sürecin iyileştirilmesi ve iki ülkenin iş dünyasını kapsayan iş birliğine dair hususlar ele alınmıştır.⁸⁶

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin cuma günü Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Libya'yı da kapsayan bir telefon görüşmesi gerçekleştirdiğini açıklamıştır. Putin, iki ülkenin de Libya'nın barış sürecinde gerekli desteği vereceğinin altını çizmiştir.⁸⁷

Son olarak, pazartesi günü yeni Ulusal Birlik Hükûmeti'nin Türkiye'ye bir ziyarette bulunacağı açıklanmıştır. Açıklamaya göre üst düzey heyette Başbakan Dibeybe'ye 14 bakan ve 5 yardımcısı gibi yetkililer eşlik edecektir.⁸⁸

• Tunus

Pazartesi günü eski bir Tunus Devlet Başkanı olan Moncef Marzuki, Tunus'taki siyasi ve ekonomik krizin sonlandırılmasına çare olarak, sosyal medya hesabı üzerinden, erken seçim çağrısında bulunmuştur. Marzuki, "erken seçimlerin bir macera olabileceğini fakat maceranın umut barındırabileceğini" ifade etmiştir.⁸⁹

Salı günü Tunus Cumhurbaşkanı Kays Said, parlamentonun bir anayasa mahkemesi kurma girişimine karşı çıktığını bildirmiştir. Said, bunu geç kalınmış hatta unutulmuş bir teklif olarak değerlendirmiş ve hesaplar üzerine kurulmuş bir mahkemeyi kabul etmeyeceğini vurgulamıştır.⁹⁰

Bu hafta Libya Dışişleri Bakanı Necla el-Menguş Tunus Cumhurbaşkanı Kays Said tarafından ağırlanmıştır. Açıklamaya göre toplantı, iki ülke arasındaki iş birliğini ve Said'in Libya'ya yaptığı ziyareti müteakiben atılması beklenen adımları kapsamaktadır.⁹¹ Ayrıca Tunus Dışişleri Bakanı Osman el-Cerendi, Alman mevkidaşı Heiko Maas ile özellikle Libya'daki süreci içeren bir telefon görüşmesi gerçekleştirmiştir. İki bakan, Libya'da istikrarın sağlanmasının bütün Akdeniz bölgesinin istikrarına katkı sağlayacağı konusunda hemfikir olduklarının altını çizmişlerdir.⁹²

Son olarak Tunus, koronavirüsle mücadele kapsamında gerçekleştirdiği kapanma süresini uzatacağını bildirmiştir. Sokağa çıkma yasağı akşam yedi ile sabah beş arasını kapsayacaktır. Yetkililer Covid-19 vakaları sebebiyle hastanelerdeki kapasitenin yüzde 80 oranında dolu olduğunu açıklamıştır.⁹³

86 <https://www.libyaherald.com/2021/04/09/egyptian-delegation-visits-benghazi-discusses-reopening-consulate-egyptian-workers-status-business-delegation-visit-and-egyptian-school-in-benghazi/>

87 <https://www.libyaobserver.ly/inbrief/putin-and-erdogan-reaffirm-readiness-promote-peace-libya>

88 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/libyan-premier-top-officials-to-visit-turkey/2204938>

89 <https://www.aa.com.tr/en/africa/former-tunisian-president-calls-for-early-elections/2198982>

90 <https://www.reuters.com/article/us-tunisia-politics/tunisian-president-resists-parliaments-bid-to-create-constitutional-court-idUSKBN2BT1L4?rpc=401&>

91 <https://www.libyaobserver.ly/inbrief/libyan-foreign-minister-visits-tunisia>

92 <https://www.libyaobserver.ly/inbrief/tunisia-germany-say-stability-libya-important-stabilize-mediterranean-region>

93 <https://www.lbcgroup.tv/news/d/regional/585119/tunisia-extends-curfew-to-curb-the-spread-of-coron/en>

• Cezayir

Bu hafta Libya Devlet Yüksek Konseyi Başkanı Halid el-Mișri ve Cezayir Başbakanı Abdulaziz Cerad ile Dışişleri Bakanı Sabri Bukadum, Libya'da çizilen yol haritasını görüşmüşlerdir. İki tarafın da Nijer'e yaptığı ziyaret esnasında düzenlenen toplantıda el-Mișri, Cezayirli liderlerin Libya'daki süreci desteklemelerini memnuniyetle karşıladığını belirtmiştir.⁹⁴ Hafta içinde yerel medyaya verdiği röportajda Cumhurbaşkanı Tebbun da ülkesinin Libya'ya tam destek vermeye hazır olduğunun altını çizmiştir. Tebbun, yaşanan gelişmeleri olumlu bulmuş ve yönetiminin devrinin barış içinde gerçekleşmesini takdir etmiştir.⁹⁵ Salı günü Cezayir Ticaret Bakanı Kemal Razik'in yaptığı açıklamaya göre, Libya ile bir serbest ticaret bölgesi üzerinde durulmaktadır. Projenin hazır olduğu belirtilmiş, hayata geçirilme tarihiyle ilgili bilgi verilmemiştir.⁹⁶ Ayrıca, Moritanya, Nijer ve Mali'den sonra, Cezayir, Tunus ve Libya'yla da kara sınırını açacağını duyurmuştur. Açıklama, Ticaret Bakanı Razik'ten gelmiştir. Razik, Afrika'daki ithalat ve ihracatın önemini de vurgulamıştır.⁹⁷

Son olarak, Cezayir Dışişleri Bakanı Sabri Bukadum Tunus Cumhurbaşkanı Kays Said'e bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Kardeş ilişkilere vurgu yapılan görüşmede, bölgesel ve uluslararası sorular ile iş birliği masaya yatırılmıştır.⁹⁸

• Fas

Uluslararası Af Örgütü Batı Sahra bölgesinde insan hakları gözleme mekanizmasının eksik olduğunu bildirdi.⁹⁹

Fas Dışişleri Bakanı Nasır Borita Batı Sahra probleminin çözümünün konunun asıl tarafları olan Fas ve Cezayir arasında olabileceğini söyledi. Borita, Cezayir'in anlaşmazlığın bir tarafını oluşturduğunu bu yüzden aynı sorumluluğu sorunun çözümünde de üstlenmesi gerektiğini belirtti.¹⁰⁰

Cezayir Cumhurbaşkanı Abdülmecid Tebbun, Batı Sahra'nın bir dekolonizasyon meselesi olarak kaldığını ve meselenin çözümü için ilgili Birleşmiş Milletler kararına müracaat etmenin zaruri olduğunu söyledi. Tebbun ayrıca Fas Krallığı'nın ve Polisario Cephesi'nin iki taraf tarafından kabul edilecek bir sonuca ulaşmalarını görmek istediğini söyledi.¹⁰¹

94 <https://www.libyaobserver.ly/inbrief/libyan-algerian-talks-support-upcoming-elections-libya>

95 <https://www.libyaobserver.ly/inbrief/algerian-president-smooth-transfer-power-libya-positive-development>

96 <https://www.libyaobserver.ly/economy/libya-algeria-set-free-trade-zone>

97 <https://www.libyaherald.com/2021/04/09/algeria-to-reopen-its-border-with-libya-as-part-of-its-diversification-plans-by-becoming-transit-hub-for-sub-saharan-transit-trade/>

98 http://www.ansamed.info/ansamed/en/news/sections/politics/2021/04/02/tunisia-and-algeria-reaffirm-their-brotherly-relations_744f7533-cfdc-4b6c-bcdb-f9b802aaaae15.html

99 <https://www.spsrasd.info/news/en/articles/2021/04/09/32516.html>

100 <https://middle-east-online.com/en/morocco-calls-dialogue-algeria-settle-sahara-conflict>

101 <https://www.spsrasd.info/news/en/articles/2021/04/05/32458.html>

Senegal, Batı Sahra bölgesinde yer alan Dakhla'ya konsolosluk açtı. Fas Dışişleri Bakanı Nasır Borita ve Senegalli mevkidaşının katılımıyla bir açılış seremonisi düzenlendi. Böylelikle Senegal, Dakhla'da diplomatik temsiliyet gösteren sekizinci Afrika ülkesi oldu.¹⁰²

Rabat tarafından yapılan açıklamada Fas Kralı Altıncı Muhammed'in, İngiltere Kraliçesi 2. Elizabeth'e eşi Edinburgh Dükü Prens Philip'in vefatı üzerine taziyelerini sunduğunu belirtildi.¹⁰³

ENERJİ GÜNDEMİ

• Dünya Geneli

Çin'in ham petrol ithalatının mart ayında aylık %8,8'lik düşüşle günlük 11,26 milyon varil olduğu açıklandı. Çin'in İran'dan gerçekleştirdiği petrol ithalatı şubat ayına göre mart ayında iki katına çıktığı ve mart ayında günlük 856.000 varil ile 1 milyon varil arasında olduğu belirtildi. Ayrıca, Çin'in Irak ve Suudi Arabistan'dan yaptığı petrol ithalatının azaldığı ancak Norveç ve Birleşik Krallık'tan üzerinden yapılan petrol ithalatının arttığı da açıklandı.¹⁰⁴

Çin'in bitcoin madenciliği faaliyetlerini arttırması nedeniyle yakında İtalya ve Suudi Arabistan'ın enerji tüketim seviyesini aşacağı açıklandı. Çin'in 2024 yılına kadar enerji tüketiminin 297 Terawatt saat (TWh) olmasının beklendiği bildirildi.¹⁰⁵

Venezüella'nın ABD yaptırımlarına rağmen mart ayında Çin'e petrol sevkiyatı yapmayı başardığı açıklandı. Petróleos de Venezuela SA'nın mart ayında günde ortalama 690.323 varillik petrol ve akaryakıt ihraç ettiği belirtildi.¹⁰⁶

Indian Oil Corporation (IOC), Norveç'in Johan Sverdrup ham petrolünün satın alınmasını hızlandırmak amacıyla ihale yolu ile dört milyon varil ham petrol daha satın aldığını açıkladı. IOC'nin mayıs ve haziran aylarında iki milyon varil NorthSea ham petrolünü teslim alacağı da bildirildi. IOC'nin gerçekleştirdiği bu alımları Ortadoğu merkezli ham petrol ithalatını azaltma kararı aldıktan sonra gerçekleştiği vurgulandı.¹⁰⁷

102 <https://www.moroccoworldnews.com/2021/04/338944/senegal-officially-opens-consulate-in-moroccos-laayoune/>

103 <https://www.moroccoworldnews.com/2021/04/339444/king-mohammed-vi-extends-sympathies-to-queen-elizabeth-ii/>

104 <https://oilprice.com/Latest-Energy-News/World-News/Chinas-Official-Oil-Imports-Drop-As-It-Buys-More-Iranian-Crude.html>

105 <https://www.independent.co.uk/climate-change/news/bitcoin-mining-china-environment-carbon-b1827396.html>

106 <https://www.reuters.com/article/venezuela-oil-exports/more-crude-to-china-helped-venezuela-maintain-exports-in-march-data-idUSL1N2LZ1KT>

107 <https://www.thehindu.com/business/Industry/indian-oil-corp-buys-its-first-johan-sverdrup-crude-cargoes/article34251798.ece>

• Türkiye

Türkiye'nin sahip olduğu ilk yüzer LNG (FSRU) gemisi olan Ertuğrul Gazi'ye Türk bayrağının çekildiği ve FSRU'nun Saros Körfezi'nde konuşlandırılmasının beklendiği bildirildi. ^{108 109}

İngiltere merkezli keşif ve üretim şirketi UK Oil & Gas PLC (UKOG)'nin, Türkiye'deki Resan lisansındaki ortağı Aladdin Middle East ile Siirt Başur-3'te sondaj yapacağı açıklandı. ^{110 111}

• Ortadoğu

Irak Devlet Petrol Pazarlama Şirketi (SOMO) yaptığı açıklamada, IKBY üretimi de dâhil olmak üzere Irak'ın mart ayında günlük 3,9 milyon varil petrol üretimi gerçekleştirdiğini açıkladı. Irak merkezî hükûmetinin mart ayında günlük 2,95 milyon varil üretim gerçekleştirdiği, IKBY'nin ise günlük 466.000 varil üretim ile katkı yaptığı açıklandı. Üretilen ham petrolün günlük 480.000 varillik kısmının Irak'ın yurt içi tüketiminde kullanıldığı da bildirildi. Ayrıca, mart ayında Kerkük bölgesinde üretilen ham petrolün üç milyon varil olduğu ve 195 milyon USD'lik gelir sağladığı bildirildi. Irak'ın mart ayı için petrol gelirinin 5,8 milyon USD'de olduğu açıklandı. ^{112 113}

Irak Petrol Bakanlığına bağlı devlet şirketi olan South Refineries Company (SRC) projesi olan ve Japon JPC tarafından mühendislik, tedarik ve inşaat gibi farklı konularda destek sağlanan Basrah Upgrading projesinin rafineri modernizasyonunun Fransız Axens Şirketi tarafından yapılacağı açıklandı. Şirketin, mevcut rafineriye yeni rafinaj ünitelerinin kurulumunu yapacağı bildirildi. Rafineri modernizasyonu sonrası rafinaj kapasitesinin günlük 210.000 varilden günlük 280.000 varile çıkmasının planlandığı da açıklandı. ^{114 115}

İran Ulusal Gaz Şirketi (NIGC) verilerine göre İran'ın 2021 yılındaki doğal gaz tüketiminin 2020 yılına oranla %8 arttığı açıklandı. 2020 yılında 233 milyar m³ olan doğal gaz tüketiminin 122 milyar m³'ünün İran'ın iç tüketiminde kullanıldığı, 24 milyar m³'ünün ağır sanayide kullanıldığı ve 66 milyar m³'lük kısmın ise enerji santrallerine aktarıldığı da açıklandı. ¹¹⁶

İran Ulusal Gaz Şirketi, Türkiye'ye gaz ihracatını durdukları yönündeki iddiaları reddetti. Türkiye'ye günlük 30 milyon m³ gaz ihraç ettiklerini bildirdi. ¹¹⁷

108 https://www.konhaber.com/haber-turkiye_nin_ilk_yuzer_dogal_gaz_terminaline_turk_bayragi_cekildi-1581434.html

109 <https://www.dailysabah.com/business/energy/new-fsru-vessel-to-enter-turkish-waters-within-april>

110 <https://www.ukogplc.com/ul/TurkeyB3SiteSlides210321.pdf>

111 https://www.pentapostagma.gr/kosmos/7001855_synergasia-petrelaikon-etaireion-toyrkias-m-bretanias-gia-geotriseis

112 <https://oglinks.news/opec/news/iraq-data-somo-says-march-oil-output-nearly-steady-compliance>

113 <https://kirkuknow.com/en/news/65220>

114 <https://www.hydrocarbons-technology.com/news/axens-wins-contract-to-support-refinery-upgrading-project-in-iraq/>

115 <https://www.chemengonline.com/axens-technologies-for-basrah-refinery-upgrading-project/>

116 <https://menafn.com/1101862151/Irans-natural-gas-consumption-increases-in-last-Iranian-year&source=22>

117 [صادر ات-گاز-ایران-به-ترکیه-در-جریان-است](https://www.shana.ir/news/315118/صادر-ات-گاز-ایران-به-ترکیه-در-جریان-است)

İran yaptığı açıklamada 2020 yılında Sarajeh ve Shourijeh gaz depolama tesislerinden yeniden üretilmiş (reproduced) 3 milyar m³ gaz elde edildiğini açıkladı. Ayrıca, 2023 yılın itibarıyla İran'ın doğal gaz depolama kapasitesinin 6,5 milyar m³ olacağını da açıkladı. İran'ın 2020'nin ilk sekiz ayında 2,87 milyar m³ gaz depoladığı ve yıllık bazda %24'lük bir artış oranına sahip olduğu bildirildi.¹¹⁸

İran, 4 Ocak 2021'de Basra Körfezi'nde çevre kirliliğine neden olduğu gerekçesiyle alıkoyduğu Güney Kore tankerini serbest bıraktığını açıkladı.¹¹⁹

İran Petrol Bakanı yaptığı açıklamada, havaya yakılan gazın hem ülke ekonomisine hem de İran halkına zarar verdiğini bu nedenle bu gazı değerlendirmek için 75 milyon USD'lik proje sözleşmesinin imzalandığını açıkladı. 24 santrifüj kompresör inşasını öngören projeye göre, gazların Reg-i Sefid bölgesinde toplanacağı açıklandı. Hâlihazırda Huzistan eyaletinde bulunan Bid Boland rafinerisi ve Marun petrokimya kompleksine gaz gönderimi olduğunu da bildirdi. Mescid-i Süleyman bölgesinde gaz toplamak için petro-rafineri inşa edeceklerini belirtti.^{120 121}

İran'a ait Saviz kargo gemisinin Kızıl Deniz'de limpet mayınları (bir hedefe mknatıslarla bağlı bir mayın/patlayıcı) tarafından hedef alındığı açıklandı.¹²²

Uluslararası gemi trafiğini takip eden Tanker Trackers'a göre, İran'ın Suriye'nin Akdeniz kıyısındaki Baniyas petrol rafinerisine petrol sevk etmek için dört farklı kargo gemisi kullandığı açıklandı. Süveyş Kanalındaki tıkanıklık sonrasında, Suriye'nin yaşadığı krize destek olmak için İran'ın sevkiyat sayesinde 3,5 milyon varil petrolün ulaşabileceği de bildirildi. Sevkiyatların bir kısmının Akdeniz'e ulaştığı ve ilk etapta 900.000 varillik petrolü Suriye'ye ulaşacağı açıklandı.^{123 124}

Suriye hükûmeti daha önce kapatılan Rakka kırsalındaki Tabka, El-Havra ve El-Sabka geçiş bölgelerinin petrol ticareti karşılığında yeniden açılacağını açıkladı. Açıklamaya göre, Suriye Demokratik Güçleri (SDG) rejim bölgelerine haftada yaklaşık 200 tanker petrol sağlamaları karşılığında ticari araç geçişlerinde %30'luk transit geçiş ücreti ödemesi yaparak geçişlerin kullanıma açıldığı belirtildi.¹²⁵

118 <https://www.tehrantimes.com/news/459567/Iran-s-annual-gas-reproduction-rises-15>

119 <https://tr.sputniknews.com/ortadoğu/202104091044229870-iran-el-koydugu-guney-kore-petrol-tankerini-serbest-birakti/>

120 <https://www.khabarfoori.com/detail/2580626/دولارهای-گازی-توسط-مشعل>

121 <https://bakhabaran.com/contents/4cd2694625a76273ad9d6bae5f9f5ce1/-/هیچ-گاز-همراه-نفتی-تا-پایان-۱۴۰۰-سوزند>

122 <https://www.reuters.com/article/iran-ship-mine-int/iranian-vessel-saviz-targeted-by-limpet-mines-in-red-sea-tasnim-news-idUSKBN2BT2MM>

123 <https://iranintl.com/en/iran-in-brief/iranian-tankers-way-syria-3-million-barrels-oil>

124 <https://www.middleeastmonitor.com/20210406-iran-shipment-of-3-5m-barrels-of-oil-approaching-syria/>

125 <https://www.al-monitor.com/originals/2021/04/kurdish-forces-agree-deliver-oil-syrian-regime-reopens-crossings#ixzz6rd0MDkSj>

Lübnan yaptığı açıklamada, Suriye'nin Akdeniz'de Rus şirketi Kapital ile yaptığı anlaşma sonrasında Lübnan ve Suriye arasındaki Münhasır Ekonomik Bölgenin belirlenmesi için gerekli çalışmaların başlatıldığını açıkladı. Hâlihazırda İsrail ile karasuları hakkında sorunlar bulunan Lübnan, Suriye ile arasında oluşabilecek potansiyel sorunun çözümü için Suriye, Rusya ve Birleşmiş Milletlerin temsilcileri ile müzakere etme yoluna gitmek için rapor hazırladıklarını bildirdi. Ancak Suriye'deki siyasi krizin oluşan bu durumu daha da karmaşık hâle getirebileceği de belirtildi.^{126 127}

Suudi Arabistan, Kuveyt, BAE ve Katar, Asya piyasasına yönelik mayıs ayı resmî satış fiyatlarını (OSP- ülkenin ihraç ettiği petrolün fiyatını piyasada belirlenen belli bir petrol türüne fiyatına göre ayarlayan mekanizmadır) Nisan ayına oranla arttırdı. Suudi Arabistan'ın Avrupa OSP'lerinde bir değişiklik yapılmazken, Asya OSP'lerinde çeşitli ham petrol kaliteleri için varil başına 20 ila 50 sent arasında artış yapıldığı açıklandı. Katar ise off-shore ve on-shore sahalarında ürettiği petrol türleri için OSP'lerini varil başına 5 ile 15 sent arası arttırdığını bildirdi.

Suudi Aramco'nun, ABD merkezli EIG Global Energy Partners liderliğindeki bir konsorsiyuma 12,4 milyar USD'lik kiralama ve geri kiralama anlaşmasıyla (lease-and lease-back deal) boru hattının %49 hissesini devredeceği açıklandı. Aramco Oil Pipelines Company'nin, burada operatörlük yapacak olan Suudi Aramco tarafından ödenen vergi karşılığında Aramco'nun ham petrol boru hattının kullanım haklarını 25 yıllığına kiralayacağı bildirildi. Aramco Oil Pipelines Company'nin %51'lik çoğunluk hissesini elinde bulunduracağı kaydedildi.¹²⁸

Mısır, Suudi ACWA Power Şirketi ile 25 yıllık Enerji Satın Alım Anlaşması, Şebeke Bağlantı Sözleşmesi ve Kullanım Hakkı Anlaşması'nın imzalandığı bildirildi. ACWA Power şirketinin, Mısır'daki 200 megavatlık Kom Ombo Fotovoltaik (PV) tesisinin 2021 yılının üçüncü çeyreğinde çalışmaya başlayacağı kaydedilmektedir. Proje ile 130.000 hanenin enerji ihtiyacının sıfır salınımla karşılanabileceği belirtildi.¹²⁹

Abu Dabi merkezli Masdar Enerji Grubu, Özbekistan ile rüzgâr enerjisi projesi için anlaşmalarını açıkladı. Projeye göre 500 megavatlık Zarafşan rüzgâr çiftliğinin 1,5 gigavata çıkarılacağı bildirildi. Navoi'de kurulacak rüzgâr çiftliği, 2024 yılında faaliyete geçeceği belirtildi.¹³⁰

İsrail Delek Drilling'in Tamar off-shore doğal gaz sahasındaki azınlık hissesini 1,1 milyar USD'ye satmak için çeşitli firmalarla görüştüğü iddia edildi. Delek'in Tamar sahasında

126 <https://www.thenationalnews.com/mena/lebanon/lebanon-may-seek-negotiation-with-syria-over-marine-borders-says-foreign-minister-1.1199860>

127 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/lebanon-syria-discuss-sea-border-demarcation/2201033>

128 https://www.argusmedia.com/en/news/2204196-saudi-aramco-signs-124bn-pipeline-deal?amp=1&__twitter_impression=true&s=03

129 <https://www.acwapower.com/news/acwa-power-signs-final-project-agreements-on-200mw--kom-ombo-pv-plant-with-egyptian-government/>

130 <https://renewablesnow.com/news/masdar-upscals-uzbek-wind-ambitions-to-15-gw-736844/>

%22'lik, Leviathan sahasında ise %45'lik hissesi bulunmaktadır. Firmanın, İsrail'de yapılan düzenlemelerle serbest piyasa ekonomisinde sektör içi rekabet için hissesini satmak istediği belirtildi. Tamar sahasındaki hisseler ile İskoç şirketi olan Cairn Energy'nin ilgilendiği de açıklandı.^{131 132 133}

Qatar Petroleum'un (QP), Namibya Cumhuriyeti'nde iki off-shore keşif sahası için Shell ile ortak bir anlaşma imzaladığı açıklandı. Blok 2913A ve Blok 2914B sahalarında QP'nin %45, Shell'in %45 ve Namibya Ulusal Petrol Şirketi'nin (NAMCOR) %10 hissesinin olduğu bildirildi.¹³⁴

Libya'nın petrol üretiminin günlük 1,3 milyon varil olduğu açıklandı. Başbakan, bu durumun Libya için umut verici olduğunu kaydetti.¹³⁵

131 <https://www.reuters.com/article/delek-drill-tamar-int-idUSKBN2BS0NV>

132 <https://www.energyvoice.com/oilandgas/middle-east/offshore-middle-east/312982/cairn-tamar-delek-buyer/>

133 <https://www.naturalgasworld.com/delek-looks-to-unload-stake-in-tamar-gas-field-87070>

134 <https://www.oilandgasmiddleeast.com/exploration/38100-qatar-petroleum-enters-two-offshore-exploration-blocks-in-namibia>

135 <https://www.libyaherald.com/2021/04/05/oil-production-at-1-3-million-barrels-per-day/>

HAFTALIK RUSYA BASIN ANALİZİ (5-11 NİSAN 2021)

• Çok İlkeli Prens

“Komersant.ru” gazetesinin 5 Nisan sayısındaki [“Çok İlkeli Prens”](#) başlıklı değerlendirme, Ürdün’de ortaya çıkan darbe girişimi iddiası ile ilgiliydi. Uzman görüşlerini içeren yazıda söz konusu olaylar “Ürdün’de darbe girişimi önlendi, Kral’ın kardeşi kışkırtmakla suçlandı” ifadeleriyle özetlendi. Yazıda görüşlerine başvurulmuş Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyi (RUIK) Uzmanı Mariya Dubovikova’ya göre, iç özel hizmetlere ek olarak CIA’nın da Kral için çalıştığı Ürdün’de, bir komplo hazırlamak oldukça yanlış bir adımdı. Ürdün’deki gelişmelerle ilgili ABD’nin de tutumuna değinen uzman, ABD’nin istikrarlı bir Ürdün’e ihtiyaç duyduğunu, Kraliyet ailesinin ise bölgede ABD’nin dayanak noktası olduğunu belirtti: “Ürdün’de son derece popüler olan Prens Hamza, ülkede II. Abdullah hükûmetinin yarattığı felaketsel ekonomik durumu ve rejimin kötülüklerini sürekli olarak ortaya koymanın yanı sıra tüm Ürdünlüler tarafından sevilen babası Kral Hüseyin’e inanılmaz derecede benzerliği, ülkede ona yönelik sempatiyi artırıyor. Fakat Prens Hamza’nın bir dizi meseledeki uzlaşmaz tutumu nedeniyle onun iktidara gelmesi konusunda ABD’nin bir kârı bulunmaktadır.” Yazıda, Prens’in özellikle İsrail ile diyalog kurmanın imkânsız olduğunu düşündüğü ve “İbrahim Anlaşmalarını” defalarca eleştirerek onları imzalayan Arap ülkelerini hain olarak nitelendirdiği de ifade olunmuştur. Ayrıca uzman, ülkedeki durumdan memnun olmayan vatandaşların düşüncelerini açıkça ifade ettiği için Hamza’nın komplo suçlamasının şiddetli protestoları tetikleyebileceği uyarısında bulunmuştur. Kabile şeyhlerinin komploya katılımına da dikkat çeken Maria Dubovika, Ürdün’ün, aşiretlerin mutabakatıyla desteklendiğini ve bu nedenle de Kral’ın bazı aşiretlerin desteğini kaybetmesinin büyük ihtimalle yeni darbe girişimlerine yol açabileceği yorumunda bulunmuştur. Nitekim bu olay, kabile şeyhlerinin komploya katılması nedeniyle Kral için “kötü haber” olarak değerlendirilebilir.

• İran Yaptırımları ve Kapsamlı Ortak Eylem Planı’nın Geleceği: Tahran ve Moskova’dan Bir Bakış

Rusya’nın önde gelen araştırma, yayın ve eğitim faaliyetleri yapan bağımsız düşünce kuruluşu Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyi (RUIK) sayfasında [“İran Yaptırımları ve Kapsamlı Ortak Eylem Planının Geleceği: Tahran ve Moskova’dan Bir Bakış”](#) başlıklı değerlendirme yayımlandı. Makalenin yazarı RUIK Program Direktörü İvan Timofyev, Kapsamlı Ortak Eylem Planı’nın yeniden gözden geçirilmesine, ABD ve Rusya’nın KOEP konusundaki tutumuna değinmiş ve bu konuda önerileri incelemiştir. Uzmana göre, Biden’ın ABD seçimlerindeki zaferi, İran’ın nükleer anlaşmasına yönelik Amerikan yaklaşımının yeniden gözden geçirilmesi konusunda umutları artırdı: “Washington, 2018’de Kapsamlı Ortak Eylem Planı’ndan (KOEP)

tek taraflı olarak çekilmenin yanı sıra İran'a karşı büyük ekonomik yaptırımları da yeniledi ve ABD'nin bu kararı, İran ekonomisini olumsuz yönde etkilemiş oldu. Buna karşılık Washington da büyük ölçüde diplomatik izolasyonla karşı karşıya kaldı."

Kapsamlı Ortak Eylem Planı'nın yeniden gözden geçirilmesine değinen analist, bu yönde diplomatik maratonun, Biden'ın göreve gelmesinin hemen ardından başlatıldığını ve ilk süreçte tarafların karşılıklı talepler nedeniyle bu girişime engel oluşturduklarını vurguladı: "Tahran ancak ABD yaptırımlarının kaldırılmasının ardından KOEP uygulamasına dönmeye hazır olduğunu açıklarken Washington ise tam tersi bir pozisyon alarak İran'ın, anlaşmanın şartlarına uyması koşullarında yaptırım sorununun çözüm bulabileceğini söyledi." Ayrıca, uzman, İran ve Amerika'nın eş zamanlı olarak anlaşmaya taraf diğer ülkelerle bir dizi istişarede bulduklarına da dikkat çekerek bu konuda Çin'in, "çok taraflı görüşmeleri" uygun gördüğünü ve bu önerinin Rusya tarafından da desteklendiğini ifade etti. Söz konusu müzakerelerde Avrupa Birliği'nin ara bulucu olduğuna da değinen uzman, şubat ayı sonunda İran'ın, AB Yüksek Temsilcisi Josep Borrell'in önerdiği "gayriresmî nükleer anlaşma toplantısından" çekildiğini belirtti. Yazıda, Rusya'nın KOEP konusundaki tutumuna ve bu yönde önerilerine de yer verilmiştir. Birincisi, Moskova müzakerelere dönüş gerçeğini memnunlukla karşılıyor; ikincisi, nükleer konularını diğerlerden ayırma noktasında ısrarlıdır. Aksi takdirde, herhangi bir taviz verme olasılığı oldukça sorgulanabilir; üçüncüsü, "senkronize bir yaklaşım" sunulmaktadır. Yani Washington ve Tahran, tavizlerini senkronize etmelidir. İlk olarak, İran'ın varlıklarını çözüyor ve yaptırımları kaldırıyor, sonrasında ise kademeli olarak anlaşmanın şartlarına dönüyor. Aynı zamanda yazıda, ABD ve İran'ın söz konusu Rusya önerilerini kabul edip etmeyeceği de incelenmiştir. İran'da yaklaşan seçimler, diplomasisinin çizgisini etkileyebilir; ABD'de ise siyasi döngü yeni başlamasına rağmen kurumların özgüllüğü daha önemlidir. Ayrıca uzmana göre, Biden kendi kararıyla Trump'ın kararlarını tersine çevirip statükoya dönse bile İran konusunda bir dizi ABD yasasını değiştiremeyeceği muhtemeldir. Bu durumda, başkanın düzenli olarak kongreye rapor vermesi ve KOEP'in uygulanmasını "onaylaması" gerekir.

• Ya İsrail Ya Biz: Hizbullah Rusya'ya Bir Seçenek Sunuyor

Lübnan Hizbullahı'nın, Rusya'da bir temsilcilik ofisi açmayı planladığı Rusya basınında geniş yer buldu. "NEWS.ru" sitesinde yayımlanan "[Ya İsrail Ya Biz: Hizbullah Rusya'ya Bir Seçenek Sunuyor](#)" başlıklı uzman görüşlerine dayanan değerlendirmede, Lübnan'da bulunan Hizbullah örgütünün Moskova'da temsilcilik açmayı planladığına değinilmesinin yanı sıra bu tür diplomatik yakınlaşmanın, ABD gibi Hizbullah'ı terörist grup olarak gören bölgenin diğer oyuncusu İsrail ile Rusya arasındaki ilişkileri bozabileceği ihtimali de vurgulanmıştır. Yazıda, Lübnan merkezli Al Ahbar'ın internet sitesinde yer alan habere atıfta bulunularak söz konusu teklifin, henüz örgüt üyelerinin bir ay önce Moskova'ya yaptıkları ziyaret sırasında tartışılmasına rağmen, ayrıntıların yeni öğrenildiği ifade edilmiştir. Konu ile ilgili görüşlerini paylaşan Uluslararası İlişkiler Uzmanı Anton Mardasov, Rusya ile Hizbullah arasındaki

ilişkileri yorumlayarak yıllar boyunca, Moskova'nın bu noktada hassas bir denge sağlamaya çalıştığına dikkat çekti: "Bir yandan örgüte atfedilen suç eylemlerini tanımayan Rus güçleri onun üyeleri ile Suriye savaş meydanlarında ortak operasyonlar düzenledi. Öte yandan Rus yetkililer, Suriye'den Lübnan'a silah arzını izleme ve Hizbullah'ın Suriye Arap Cumhuriyeti'nin çeşitli illerindeki eylemlerini kısıtlama görevini de göz önünde bulundurarak İsrail'in Suriye'deki İran yanlısı hedeflere yönelik hava saldırılarına özel itirazlarda bulunmadı." Lübnan ve Rusya arasındaki mevcut ilişkilerin durumuna da değinen Mardasov, özellikle Suriye'deki cumhurbaşkanlığı seçimleri arifesinde oyuncuların konumlarını koordine etmeleri gerektiğini belirtti. Analiste göre Rusya, İran ve Hizbullah'ı birleştiren temel sorunlar; Lübnan'daki siyasi çıkmaz ve Beşar Esad'ın geleceğidir. Esad iktidarda kalmayı başarsa da ülkenin doğusundaki petrol ve tarımsal kaynaklar üzerinde kontrol sağlayabilmekte, kendi kendine yeterli ekonomik yapısına çözüm bulamamaktadır. Uzman, bu sorunların ciddi tavizler gerektirdiğini ifadelerine eklemiştir.

• **Nükleer Anlaşma Görüşmeleri Sırasında İran Savaş Gemisi Kızıldeniz'de Saldırıya Uğradı**

Kızıldeniz'de İran Devrim Muhafızları'na bağlı İran gemisinin saldırıya uğradığı haberi Rus basınına yansıtılarak değerlendirildi. Bu konuda "Expert.ru" dergisinin 8 Nisan sayısında "[Nükleer Anlaşma Görüşmeleri Sırasında İran Savaş Gemisi Kızıldeniz'de Saldırıya Uğradı](#)" başlıklı değerlendirme yayımlandı. İran Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü'ne atıfta bulunarak İsrail'in 6 Nisan sabahı Kızıldeniz'de birkaç yıldır Yemen açıklarında bulunan ve İran Devrim Muhafızlarına ait İran gemisi Saviz'e saldırdığı iddiasını doğruladığını vurgulayan yazar Sergey Manukov'a göre, Tel Aviv'in suçuna dair bir kanıt yok gibi görünmekte: "Fakat Tahran'ın Ortadoğu'daki ana düşmanını olay sonrası hemen değil, ertesi gün suçlaması gerçeği anlatıyor." Ayrıca yazıda saldırının, 2015'te imzalanan İran'ın nükleer programına ilişkin anlaşmanın yenilenmesi bağlamında ABD, İngiltere, Fransa, Almanya, Rusya, Çin ve İran temsilcileri arasında Viyana'da müzakerelerin başlamasıyla hemen hemen aynı zamana denk gelmesi, büyük olasılıkla müzakereleri kesintiye uğratma amacı taşıdığı şeklinde de yorumlandı. Makede konu ile ilgili ABD'nin tutumuna da değinilmişti: "ABD Merkez Komutanlığı Sözcüsü Saviz olayıyla ilgili basından haberdar olduğunu ve ABD'nin bununla hiçbir ilgisi olmadığını vurguladı." Ayrıca yazıda, Virginia merkezli Politico gazetesinde yayımlanan, müzakerelerle ilgili ismi verilmeyen Avrupalı bir diplomata atıfta bulunarak Saviz'e yapılan saldırı gidişatı etkileyebilir" ifadelerine yer verilmiştir.

• **"Özellikle Yararlı": İŞİD Lideri Amerikalılarla Nasıl İş Birliği Yaptı**

Amerika'nın "The Washington Post" gazetesinde Terörle Mücadele Merkezinin verilerine dayanarak yayımlanan İŞİD lideri Ebu İbrahim el-Haşimi el-Kureysi'nin, geçmişte Amerikan istihbarat servisleriyle iş birliği yaptığı konusundaki haber Rusya basınında geniş yer buldu. Moskova merkezli "Gazeta.ru" sitesinde yayımlanan "["Özellikle Yararlı": İŞİD lideri Amerika-](#)

[lılarla Nasıl İş Birliği Yaptı](#)” başlıklı uzman görüşlerine dayanan değerlendirmede söz konusu haber “İŞİD lideri Irak’ta ABD muhbiri çıktı” ifadesiyle değerlendirildi. Yazıya göre, örgüt liderinin yardımı sayesinde 2000’lerde ABD birkaç büyük terörist grubun liderlerini aynı anda ortadan kaldırmış, günümüzün en korkunç terör örgütünü yaratacak El-Kureyşi’nin gelecekteki “meslektaşları” ile tanışması bu dönemde olmuştur. Yazıda görüşlerine başvuru Ulusal Araştırma Üniversitesi Ekonomi Yüksek Okulu Kıdemli Öğretim Görevlisi ve Dođu Bilimi Uzmanı Andrey Chuprygin’e göre, El-Kureyşi’nin tutuklu bulunduğu süre boyunca Amerikalılarla iş birliği içerisinde bulanmasına şaşırılmamalıdır: “Nitekim şüpheli herhangi bir Iraklı’nın “Bucca Kampı”na girmesi sonuçta birçoğunun radikaller ile tanışmalarına ve onlara katılmasına neden oldu. El-Kureyşi, İŞİD’in önceki lideri Ebu Bekir El Bađdadi ile bu hapisanede tanıştı. 2019 yılında Bađdadi’nin ölümünün ardından ise örgütün başına eski ABD muhabiri geçti.” Hapisanede sıradan birçok Iraklı’nın da bulunduğuna dikkat çeken uzman, karmaşık bürokratik sistem nedeniyle Amerikalıların mahkûmlar arasında gelecekteki İŞİD’in liderlerini fark etmedikleri ve tehlikeli görmediklerini basitçe serbest bıraktıkları ihtimalini belirtti. Ayrıca Rus analist, 44 yaşındaki El Kureyşi’nin İŞİD lideri ilan edilmesinden bu yana hakkında net bilginin olmadığı konusuna da değindi: “Şu anki İŞİD başkanının gizliliğinin çok iyi bir şekilde korunması nedeniyle kişiliği hakkında güvenilir bir şekilde herhangi bir bilginin iddia edilmesi kolay değil.”